

PM Rotel IV (Dnr KS 2025/858)

Departementspromemorian - Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 3 oktober 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)* till Stockholms stad för yttrande. I promemorian lämnas ett antal förslag som bedöms förbättra Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) förutsättningar att bedriva ett mer effektivt tillsynsarbete mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Bland annat lämnar utredningen ett förslag om en underrättelseskyldighet för regioner och kommuner när det finns anledning att anta att en privat vårdgivares verksamhet på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inte uppfyller kraven på god vård.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och äldrenämnden.

Stadsledningskontoret tillstyrker samtliga förslag som lämnas av utredningen. Stadsledningskontoret anser dock att det är olyckligt att utredningen inte har haft i uppdrag att utreda en ömsesidig underrättelse- eller återrappporteringskyldighet för IVO gentemot regioner och kommuner.

Socialnämnden ställer sig positiv till att det införs en skyldighet för regioner och kommuner att underrätta IVO med syfte att motverka kriminella och oseriösa aktörer men anser att det är olyckligt att utredningen inte haft i uppdrag att utreda hur IVO ska hålla regioner och kommuner underrättade.

Äldrenämnden välkomnar utredningens förslag som är en viktig del i arbetet med att stärka tillsynen inom vård och omsorg och motverka välfärdsbrottslighet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Stockholms stad bedriver vi ett aktivt arbete mot välfärdsbrott där alla nämnder och bolagsstyrelser har tydliga uppdrag att utifrån sina ansvarsområden utveckla arbetet och identifiera riskområden. I det uppdraget är förstås ett nära samarbete med statliga myndigheter avgörande.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har en viktig roll i att säkra välfärden från kriminell infiltration men har varit illa rustad för att klara det uppdraget. Det är därför bra att steg nu tas för att ge IVO fler verktyg.

Att IVO föreslås kunna ta ut sanktionsavgifter eller förbjuda verksamheter som inte uppfyller sin anmälningsskyldighet är bra. För att IVO ska kunna utöva effektiv tillsyn behöver de ha full insyn i vårdgivarnas verksamheter, särskilt med tanke på hur välfärdsbrotten utvecklas och blir allt mer komplexa.

Det är också rimligt att anmälningsskyldigheten utökas till att omfatta verksamhetschefens person- eller samordningsnummer och att vårdgivarregistret får innehålla den informationen. Det är en nödvändig åtgärd som inte innebär ett oproportionerligt intrång i den personliga integriteten. Samtidigt måste man vara medveten om att mer avancerade upplägg, som när målvakter används som föreståndare eller ägare, riskerar att gå under radarn även med denna förändring.

Givet är också att regioner och kommuner ska vara skyldiga att anmäla oegentligheter och brister i vården till IVO. Det ger oss bättre förutsättningar att snabbt agera mot oseriösa aktörer. Det är synd att utredningen inte har haft i uppdrag att titta på en återrapporteringskyldighet från IVO tillbaka till kommuner och regioner. Den typen av informationsöverföring är avgörande för att vi ska kunna förhindra att oseriösa aktörer etablerar sig på nytt i andra delar av landet.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 17 september 2025

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - Departementspromemorian - Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17), Dnr KS 2025/858-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner och Dennis Wedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Kriminella och oseriösa aktörer riskerar omsorgen som staden bedriver samtidigt som de undergräver förtroendet för hela välfärdssystemet. Därför ser vi moderater behovet av hårdare politisk prioritering av majoriteten. Under mandatperioden har förfrågningsunderlag justerats, boenden återtagits i egen regi med en ren ideologisk motivering om att ta kontroll över verksamheten som bedrivs. Känslan är att majoriteten inte genuint är intresserad av god kvalitet utan snare av att genomföra ett ideologiskt program. Majoriteten i Stockholms stad måste prioritera frågan om uppföljning, kontroll och använda de tillgängliga sanktionsmedel som redan finns idag. Att inte vårda den omsorg som bedrivs genom att enbart försvåra för driften är fel väg att gå.

Det är mycket positivt att regeringen och staden nu tar krafttag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Förslaget om vårdgivarregister och en tydlig underrättelseskyldighet till IVO är viktiga verktyg för att snabbare kunna agera vid misstänkta oegentligheter. Vi vill samtidigt framhålla att fokus i både utredningen och stadens svar nästan uteslutande ligger på privata utförare. Det är givetvis nödvändigt att skärpa kontrollen över dessa, men det vore naivt att utgå från att oegentligheter aldrig kan förekomma även inom kommunal verksamhet. Det vore därför rimligt att även kommunala verksamheter registreras i vårdgivarregistret. En sådan ordning skulle säkerställa en enhetlig och rättssäker tillsyn oavsett driftsform, och stärka tilltron till att alla aktörer granskas på lika villkor. Vi ser detta som en möjlighet att ytterligare fördjupa arbetet mot välfärdsbrottslighet och att ta ansvar för att varje skattekrona används till det den är avsedd för – trygg och säker vård av hög kvalitet.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Socialdepartementet har remitterat departementspromemorian *Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)* till bland andra Stockholms stad för yttrande.

Utredningen lämnar ett antal förslag som de anser kommer att förbättra IVO:s förutsättningar att bedriva ett mer effektivt tillsynsarbete mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.

Utredningen föreslår att det ska införas en möjlighet för IVO att ta ut sanktionsavgift eller förbjuda en verksamhet för vilken anmälningsskyldigheten hos verksamheten inte har fullgjorts. Detta skulle enligt utredningen ge IVO mer effektiva tillsynsverktyg för att komma till rätta med aktörer som försöker undandra sig tillsyn genom att inte anmäla verksamhet på föreskrivet sätt.

Utredningen föreslår vidare att anmälningsskyldigheten till IVO ska utökas med verksamhetschefens person- eller samordningsnummer samt att vårdgivarregistret ska få innehålla den uppgiften. Detta förslag menar utredningen skulle möjliggöra för IVO att identifiera vem som är verksamhetschef samtidigt som det försvårar för oseriösa och kriminella aktörer att lämna felaktiga uppgifter i anmälan.

Utredningen föreslår även att regioner och kommuner ska ha en underrättelseskyldighet till IVO om det finns anledning att anta att en privat vårdgivares verksamhet, som bedrivs genom avtal, på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inte uppfyller kraven på god vård. Förslaget syftar till att möjliggöra för IVO att på ett mer effektivt sätt identifiera och agera mot de aktörer som inte har förmåga eller intention att bedriva en god och säker vård.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och äldre- och funktionsnäringsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2025 framgår att stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån sina ansvarsområden ska utveckla arbetet mot välfärdsbrott. I arbetet ingår att identifiera de mest betydande riskområdena inom respektive verksamhet för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott.

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om att det ska införas en möjlighet för IVO att ta ut sanktionsavgift eller förbjuda en verksamhet för vilken denna anmälningsskyldighet inte har fullgjorts. För att IVO ska kunna bedriva effektiv tillsyn över utförare av hälso- och sjukvård krävs att myndigheten har kännedom om

dess verksamheter. Utvecklingen avseende välfärdsbrott i samhället gör det påkallat med fler möjligheter till ingripande och verkningsfulla insatser från IVO:s sida för att säkerställa detta.

Stadsledningskontoret tillstyrker vidare att ovan nämnd anmälningsskyldighet ska utökas med verksamhetschefens person- eller samordningsnummer samt att vårdgivarregistret ska få innehålla den uppgiften. Utredningen har visat att en sådan åtgärd är påkallad och därmed inte utgör ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten. Stadsledningskontoret bedömer förslaget som en åtgärd i rätt riktning. Mer avancerade brottsupplägg på området, såsom användandet av målvakt som föreståndare eller ägare för en viss verksamhet, riskerar dock att bli opåverkade av åtgärden.

Stadsledningskontoret tillstyrker även förslaget om en skyldighet för regioner och kommuner att anmäla oegentligheter och brister i vården till IVO. Förslaget ökar möjligheterna för snabbare insatser mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Om förslagen i utredningen genomförs är det dock fortsättningsvis viktigt att IVO arbetar proaktivt mot regioner och kommuner för att informera om underrättelseskyldigheten. I ett sådant arbete bör det ingå att skapa samsyn kring vad oegentligheter betyder i sammanhanget och vilka uppgifter som därigenom är intressanta för IVO att ta del av.

Stadsledningskontoret anser att det är olyckligt att utredningen inte har haft i uppdrag att utreda en reciprok underrättelse- eller återrapporteringskyldighet för IVO gentemot regioner och kommuner. En sådan informationsöverföring är inte minst viktig för att säkerställa att oseriösa aktörer kan etablera sig på nytt i andra kommuner och regioner.

Stadsledningskontoret har inga synpunkter på utredningens konsekvensbedömning avseende kommuner och instämmer i att den kostnadsökning som kan tänkas följa av förslaget om underrättelseskyldighet för kommuner och regioner inte kräver en särskild finansiering från statens sida.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2025 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen lämnar synpunkter avseende de delar av utredningens förslag som bedöms relevanta utifrån förvaltningens verksamhetsområden och lämnar övriga delar utan kommentarer. Socialförvaltningen ställer sig positiv till att det införs en skyldighet för regioner och kommuner att underrätta IVO som syftar till att motverka

kriminella och oseriösa aktörer. Förvaltningen är medveten om att utredningen bedömer att frågan om återrapportering till kommuner och regioner för IVO ligger utanför utredningens uppdrag. Förvaltningen vill dock, likt Sveriges kommuner och regioner (SKR) påpeka vikten av att IVO, som nationell aktör och tillsynsmyndighet, bör ha en återrapporteringsskyldighet till regionerna och kommunerna för att undvika att underrättelserna annars blir verkningslösa.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2025 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Hugo Laigar m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Margita Jacobsson m.fl. (alla L), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen välkomnar utredningens förslag som är en viktig del i arbetet med att stärka tillsynen inom vård och omsorg och motverka välfärdsbrottslighet.

Utredningens förslag innebär att staden ska vara en aktiv part i att identifiera och rapportera misstankar om oegentligheter och brister i vården. Staden får en tydlig underrättelseplikt till IVO. Det ökar möjligheterna för en snabbare insats mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Förslagen ger en enhetlig och rättssäker tillsyn i hela landet, där både regioner och kommuner arbetar tillsammans med IVO för att skydda välfärdens kvalitet och stärka patientsäkerheten.

Det är viktigt att IVO får tillräckligt med resurser för att stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen ser ett behov av fortsatt utredning av en återrapporteringsskyldighet för IVO. Det kan vara ett sätt att förhindra att oseriösa aktörer etablerar sig på nytt i andra kommuner.

Förvaltningen behöver gemensamt med andra fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar revidera underlag inför kommande upphandlingar och nuvarande avtal med privata vårdgivare för att inkludera tydligare krav på kvalitet, rapportering och samarbete med IVO. Inom hälso- och sjukvård är exempelvis följande avtal aktuella: enstaka platser på särskilt boende, dagverksamhet, mobila team (sjuksköterskor som arbetar kvällar, helger och nätter) inom särskilt boende, bemanningsföretag och fotsjukvård.

Staden behöver fortsätta verka för att stärka sin uppföljning av privata vårdgivare för att kunna upptäcka brister i tid. Det kommer finnas ett behov att utforma nya arbetssätt inom äldreomsorgens uppföljningsmodell gällande hur och vem som har underrättelseplikten att lämna en anmälan till IVO. Avtalshandläggare/ägare och

verksamhetsuppföljare kommer att behöva få kompetensutveckling kring anmälningsskyldighet, sekretess och hur misstänkta oegentligheter ska hanteras. Sammantaget kan detta innebära fler kontroller, skärpta krav i avtal och tätare dialog med utförare vilket i sin tur troligen kan medföra ett ökat behov av administrativa resurser.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Särskilt uttalande av Hugo Laigar m.fl. (M)

Kriminella och oseriösa aktörer riskerar omsorgen som staden bedriver samtidigt som de att undergräver förtroendet för hela välfärdssystemet men också för alla de verksamheter som bidrar till stadens omsorg

Sammanfattningsvis kan vi moderater se behovet av hårdare politisk prioritering av majoriteten. Under mandatperioden har förfrågningsunderlag justerats, boenden återtagits i egen regi med en ren ideologisk motivering om att ta kontroll över verksamheten som bedrivs. Det är ofta så att tomma tunnor skramlar mest och så kan nog också hävdas rörande den ideologiska övertygelsen att göra det svårt för den som vill bidra och erbjuda omsorg till de stockholmare som är i behov av hjälp. Känslan blir att majoriteten inte genuint är intresserad av god kvalitet utan snare av att genomföra ett ideologiskt program.

Det blir också ännu tydligare när detta ärende samt ärende 19, Svar på remiss Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner, talar om möjligheter att motverka de som inte har gott uppsåt är delvis gott och kommer att stärkas. Majoriteten i Stockholms stad måste prioritera upp frågan om uppföljning, kontroll och använda de tillgängliga sanktionsmedel som redan finns idag. Att inte vårda den omsorg som bedrivs genom att enbart försvåra för driften är fel väg att gå. Vi moderater skulle välkomna bättre, skarpare och tydlig uppföljning i den verksamhet som upphandlas och bedrivs av Stockholms stad för att göra det svårt att vara kriminell. Ett sådant förhållningssätt skulle också utveckla vår gemensamt finansierade omsorg. Det är bra för de seriösa aktörer som finns och för den som är i behov av Stockholms stads omsorg.

Särskilt uttalande av Margita Jacobsson m.fl. (L)

Det är mycket positivt att regeringen och staden nu tar krafttag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Förslaget om vårdgivarregister och en tydlig underrättelseskyldighet till IVO är viktiga verktyg för att snabbare kunna agera vid misstänkta oegentligheter.

Vi vill samtidigt framhålla att fokus i både utredningen och stadens svar nästan uteslutande ligger på privata utförare. Det är givetvis nödvändigt att skärpa kontrollen över dessa, men det vore naivt att utgå från att oegentligheter aldrig kan förekomma även inom kommunal verksamhet. I andra sammanhang har staden själv påtalat att problem kan finnas även i den kommunala sektorn.

Det vore därför rimligt att även kommunala verksamheter registreras i vårdgivarregistret. En sådan ordning skulle säkerställa en enhetlig och rättssäker

tillsyn oavsett driftsform, och stärka tilltron till att alla aktörer granskas på lika villkor.

Vi ser detta som en möjlighet att ytterligare fördjupa arbetet mot välfärdsbrottslighet och att ta ansvar för att varje skattekrone används till det den är avsedd för – trygg och säker vård av hög kvalitet.